

WORLD PRESS PHOTO 09

*Zestaw edukacyjny
Look &click
Podręcznik nauczyciela*

*zestaw edukacyjny przeznaczony
dla młodzieży w wieku 12 – 16 lat*

CENTRUM SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ ZNAKI CZASU
ul. Wały gen. Sikorskiego 13
87-100 Toruń

SPIS treści

Poniższy zestaw edukacyjny *Look & click*, który towarzyszy wystawie *World Press Photo 2009*, składa się z dwóch części: *Podręcznika nauczyciela* i *Mojego albumu*, który można ściągnąć osobno ze strony www.csw.torun.pl

Podręcznik nauczyciela może być wykorzystywany przed i po zwiedzaniu wystawy. Lekcja odbyta przed wizytą na wystawie zaznajamia z *World Press Photo* oraz dziennikarstwem prasowym. Podczas wizyty uczniowie będą używać *Mojego albumu*, który pozwoli im wcielić się w rolę jurora *World Press Photo*. Zbierają oni do swoich albumów te zdjęcia z wystawy, które najbardziej do nich przemawiają i następnie wykorzystują je do różnych ćwiczeń.

Wstęp dla nauczycieli

1. O Fundacji *World Press Photo*

2. Co daje Zestaw edukacyjny?

Trzy części albumu Look & click

Czas

Cele dydaktyczne

3. LEKCJA 1: WIADOMOŚCI NA ZDJĘCIACH

Część I: Fotografia prasowa

Część II: Zdjęcie a zdarzenie

Część III: Forma

4. LEKCJA 2: WIZYTA NA WYSTAWIE

Zwiedzanie wystawy

5. LEKCJA 3: DYSKUSJA

Dyskusja nad zadaniami

6. Fotografie

3

4

5

5

6

7

8

8

14

17

19

19

20

21

24

WSTĘP DLA NAUCZYCIELI

Na co dzień jesteśmy przytłoczeni obrazami, których lwią część stanowią fotografie prasowe. Naturalnie wpływowi temu ulegają również młodzi ludzie, kiedy oglądają obrazy w gazetach, magazynach prasowych, w telewizji i w Internecie.

Fotografie prasowe dotyczą wszystkich aspektów ludzkiego istnienia oraz posiadają wielką moc przedstawiania bieżących zdarzeń. Fotografie prasowe mogą pokazywać zarówno wstrząsające wydarzenia, jak i zjawiska naturalne, a także te ze świata kultury i sztuki, sportu, czy rozrywki. Celem wystawy World Press Photo jest zwrócenie uwagi na zawodowych fotoreporterów, wspieranie ich, szerokie propagowanie wiedzy na temat ich pracy oraz nieskrępowana wymiana informacji. Poprzez swoją coroczną wystawę World Press Photo stara się ukazywać światowe trendy i rozwój fotografii reporterskiej, a także podtrzymywać dyskusję na temat informacji prasowej i tego, jak jest ona tworzona.

Po drugie, World Press Photo pragnie zwrócić społeczną uwagę na rolę fotoreportera w dokumentowaniu codziennych wydarzeń. Wiadomości, tak jak fotografia prasowa, są krótkotrwałe, a wystawa daje oglądającym sposobność powtórnego przyjrzenia się wydarzeniom, które miały miejsce w ciągu minionego roku.

O FUNDACJI WORLD PRESS PHOTO

Fundacja World Press Photo działa od 52 lat. W 1955 roku Holenderski Związek Fotoreporterów w Amsterdamie podjął inicjatywę rozpisania konkursu fotograficznego. Aby uczcić swoje dwudziestopięciolecie, Związek zdecydował się zorganizować międzynarodowy konkurs na reporterską fotografię roku. Konkurs szybko przerodził się w wydarzenie cykliczne, stawiając po raz pierwszy w centrum zainteresowania zawód fotoreportera.

Aby zrealizować swoje zamierzenia World Press Photo organizuje co roku ponad 100 wystaw na całym świecie, od Seulu po Nowy Jork i od São Paulo po Zagrzeb. Wystawy przyciągają w sumie ponad 2 miliony zwiedzających każdego roku.

O KONKURSIE WORLD PRESS PHOTO

W 2008 roku do udziału w konkursie zgłoszono 80 536 zdjęć zrobionych przez 5019 fotografów ze 125 krajów. Jak co roku nadesłane prace były oceniane przez międzynarodowe jury. Wyłoniono zwycięzców w dziesięciu kategoriach o szerokim przekroju tematycznym, na przykład: wydarzenia sportowe, przyroda, wydarzenia, ludzie w wiadomościach.

W każdej kategorii wyłaniane są pojedyncze zdjęcia oraz „historie” – serie zdjęć. W każdej kategorii przyznaje się pierwszą, drugą i trzecią nagrodę.

2

CO DAJE ZESTAW EDUKACYJNY?

Poprzez niniejszy przewodnik *World Press Photo* pragnie zapoznać młodych ludzi z zawodem fotoreportera, fotoreportażem i z wystawą *World Press Photo 09*. *Look & click* jest wprowadzeniem do tematu fotografii prasowej, zwraca na nią uwagę jako na produkt dziennikarstwa oraz na jej cechy stylistyczne. Uwzględnia się tutaj zarówno aspekt dziennikarski jak i stylistyczny, więc niniejszy przewodnik może być wykorzystywany przez nauczycieli różnych kierunków, takich jak: historia, wiedza o społeczeństwie i innych przedmiotów twórczych.

Przewodnik porusza różne fotoreporterskie zagadnienia. Wiemy, że fotografia prasowa służy informowaniu nas o godnych uwagi wydarzeniach. Jednak czym jest wiadomość dziennikarska i co czyni ją wiadomością? Dlaczego o pewnych wydarzeniach słyszymy więcej niż o innych? Jak są robione zdjęcia prasowe? Co decyduje o tym, że jedne zdjęcia są publikowane, a inne nie? I co czyni daną fotografię dobrą fotografią prasową? *Look & click* precyzyjnie analizuje owe zagadnienia, biorąc za punkt wyjścia konkurs *World Press Photo*.

W ten sposób *Look & click* stara się dać podstawę pod dyskusję na temat fotografii prasowej oraz wykształcić na nią krytyczne spojrzenie.

TRZY CZĘŚCI ALBUMU LOOK & CLICK

LEKCJA 1: WIADOMOŚCI NA ZDJĘCIACH

Podczas tej lekcji uczniowie zostają wprowadzeni w świat zawodowego dziennikarstwa prasowego oraz cele, jakie stawia sobie Fundacja *World Press Photo*. Uczniowie dowiedzą się więcej o fotografii reporterskiej, co uważane jest za „informację prasową” i jak się ją wytwarza. Dodatkowo wytłumaczone zostaną różne wizualne aspekty reporterskiej fotografii.

Poniższe wprowadzenie przygotowuje uczniów na to, co zobaczą na wystawie. Wiele zdjęć wykonano w obszarach konfliktu i z tego powodu mogą być wstrząsające. Wielokrotnie

powtarzają się tematy takie jak: wojna, ubóstwo, głód i przemoc. Jako nauczyciel możesz tłumaczyć zdarzenia kryjące się za obrazami.

LEKCJA 2: WIZYTA NA WYSTAWIE

Podczas wizyty na wystawie World Press Photo uczniowie będą mieli do wykonania zestaw ćwiczeń. Wybiorą zdjęcia z ekspozycji, a następnie odpowiedzą na związane z nimi pytania. Posłużą im do tego zeszyt ćwiczeń Mój Album. Znajdują się w nim dwa rodzaje pytań: pierwszy z nich to pytania ogólne, w których uczeń pytany jest o to dlaczego wybrał konkretne zdjęcie, drugi pyta bardziej szczegółowo o charakterystykę, zawartość i formę fotografii.

Sam możesz zdecydować na które z pytań odpowiedzą uczniowie. Z tyłu zeszytu ćwiczeń Mój Album umieszczono również Fotomanual, który ma pomóc uczniom dostrzec na co zwracać uwagę oglądając zdjęcia.

LEKCJA 3: DYSKUSJA

Podczas ostatniej lekcji uczniowie będą mieli za zadanie dyskusję na temat swojej wizyty na wystawie, bazując na odpowiedziach zamieszczonych w zeszycie ćwiczeń. Ta lekcja koncentruje się na personalnych wrażeniach, jej zadaniem jest zaangażowanie uczniów w dyskusję nad zdjęciami, które wybrali.

! UCZNIOWIE MUSZĄ PRZYNIĘŚĆ SWOJE ZESZYTY ĆWICZEŃ NA LEKCJĘ.

CZAS

Dla przeprowadzenia wszystkich trzech składowych zajęć potrzeba około trzech lekcji. Podczas lekcji rozdziela się zadania grupowe i indywidualne, ucząc słuchaczy krytycznego spojrzenia na fotografię prasową. W dalszej części tego przewodnika znajdziesz informacje na temat niezbędnych materiałów do prowadzenia lekcji w klasie oraz towarzyszących im tekstów. Przewodnik jest skomponowany w taki sposób, że możesz również wykorzystać tylko lekcję nr 1 przeznaczoną do przeprowadzenia w klasie. Możesz również ograniczyć zestaw lekcji jedynie do odwiedzenia wystawy połączonej z jej późniejszą oceną w klasie.

ABY UZYSKAĆ WIĘCEJ INFORMACJI NA TEMAT WORLD PRESS PHOTO, ODWIEDŹ STRONĘ: WWW.WORLDPRESSPHOTO.ORG (STRONA W JĘZYKU ANGIELSKIM). ZNAJDUJĄ SIĘ NA NIEJ WSZYSTKIE ZWYCIĘSKIE FOTOGRAFIE Z OSTATNIEGO ROKU.

WIĘCEJ INFORMACJI NA TEMAT WYSTAWY WORLD PRESS PHOTO 2008 ZNAJDĄ PAŃSTWOTAKŻE NA STRONIE INTERNETOWEJ CENTRUM SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ:

WWW.CSW.TORUN.PL

CELE DYDAKTYCZNE

- » Uczniowie dowiadują się, czym zajmuje się Fundacja World Press Photo i na czym polega bycie fotoreporterem. Będą mogli wyobrazić sobieokoliczności w jakich wykonują swoją pracę fotoreporterzy, a także możliwe dylematy związane z fotografowaniem.
- » Uczniowie będą mogli wydobywać informacje ze zdjęć i ich tytułów, zadając podstawowe dziennikarskie pytania.
- » Uczniowie będą mogli określać, co i dlaczego czyni ze zdarzenia wiadomość dziennikarską.
- » Uczniowie poznają zasadę „wartości wiadomości” i będą mogli wskazać, które elementy wpływają na informacyjną wartość fotografii.
- » Uczniowie będą w stanie opisać i przeanalizować fotografię, wyodrębniając aspekty stylowe w relacji do treści.
- » Uczniowie będą w stanie wskazać czynniki wpływające na wizualne przedstawienie treści fotografii i określić, które efekty można osiągnąć, wykorzystując określone zabiegi stylistyczne.
- » Uczniowie poznają, jak treść, styl i wiadomość determinują siłę przekazu fotografii.
- » Kształtowanie poczucia smaku: uczniowie będą w stanie wybierać fotografie i uzasadniać swój wybór, biorąc pod uwagę stronę treściową, etyczną, a także rzemiosło dziennikarskie.

TWOJE OPINIE!

BĘDIEMY WDZIĘCZNI ZA EWENTUALNE PODZIELENIE SIĘ WASZYMI OPINIAMI. JEŻELI MASZ JAKIEKOLWIEK SUGESTIE LUB PYTANIA NA TEMAT NINIEJSZEGO PRZEWODNIKA, PROSIMY KIEROWAĆ JE POD ADRESEM WYDZIAŁU WYSTAW WORLD PRESS PHOTO:

EXHIBITIONS@WORLDPRESSPHOTO.ORG

A TAKŻE DO DZIAŁU EDUKACJI CSW: SZTUKACIESZUKA@CSW.TORUN.PL

ćwiczenie

Fotomanual

przykładowe zdjęcie

SŁOWA OZNACZONE GWIAZDKĄ [*] WYTŁUMACZONE SĄ W SŁOWNICZKU POJĘĆ W MOIM ALBUMIE .

LEKCJA 1: WIADOMOŚCI NA ZDJĘCIACH

CZĘŚĆ 1: FOTOGRAFIA PRASOWA

POPROŚ UCZNIÓW O PRZYNIESIENIE TRZECH FOTOGRAFII Z NAJŚWIEŻSZYCH GAZET, CZASOPISM LUB WYDRUKÓW ZE STRON INTERNETOWYCH WRAZ Z TYTUŁEM I TOWARZYSZĄCYM IM ARTYKUŁEM.

PYTANIA:

- *Gdzie znalazłeś to zdjęcie?*
- *Co ono przedstawia?*
- *Dlaczego wybrałeś właśnie to zdjęcie?*
- *Czy twoim zdaniem to zdjęcie jest newsem dziennikarskim? Dlaczego?*
- *Czy oglądasz czasami wiadomości w telewizji, czytasz gazety, korzystasz z portali informacyjnych?*
- *Wyjaśnij dlaczego?*
- *Czy przyglądasz się zdjęciom, które ilustrują artykuły?*
- *Czy uważasz, że zdjęcia są ważną częścią artykułu prasowego?*
- *Czy słyszałeś kiedykolwiek o fundacji World Press Photo?*

Jeśli zamierzasz przeprowadzić również Lekcję 2 i 3, wyjaśnij co będziecie robić wspólnie w najbliższym czasie. Opowiedz uczniom o fundacji World Press Photo. Wyjaśnij czym zajmuje się Fundacja i dlaczego. Wyjaśnij jaką rolę spełniają fotoreporterzy. Możesz to zrobić, wykorzystując informacje zawarte we wstępie do przewodnika.

PYTANIE:

Zdjęcia prasowe nie są sztuką, a jednak urządza się im wystawę. Zapytaj uczniów co sądzą na ten temat.

Dziś, gdy coraz więcej osób ma aparaty cyfrowe, a także może robić zdjęcia przy użyciu telefonu komórkowego każdy może uchwycić niezwykle wydarzenie. Czasem zwykli ludzie są na miejscu szybciej niż fotoreporter, który musi dojechać na miejsce zdarzenia. Taki rodzaj fotografowania nazywany bywa dziennikarstwem społecznym.

PYTANIA:

- Czy uważasz, że taki rozwój jest dobry?
- Czy uważasz, że w przyszłości fotoreporterzy nie będą potrzebni?

CZYM DOKŁADNIE JEST FOTOGRAFIA PRASOWA?

Fotografia prasowa utrwała zdarzenia takimi, jakimi są. Fotoreporter nie wchodzi w interakcję z rzeczywistością, lecz jedynie ją utrwała. Może wydawać się to oczywiste, jednak to właśnie odróżnia fotografię prasową od fotografii artystycznej czy reklamowej. Sytuacje przedstawiane przez fotografię reklamową i artystyczną są zazwyczaj zaaranżowane. Tam fotograf planuje oświetlenie, kolory, pozycję przedmiotów i ludzi w kompozycji zdjęcia. Kiedy robi się reporterskie zdjęcia, na ogół nie ma czasu, by pomyśleć i zaplanować coś naprzód. Wydarzenia często dzieją się niespodziewanie. Jest kilka rodzajów fotografii prasowej, które mogą wyłamywać się z tej reguły, fotografia portretowa lub przyrodnicza. Fotografowie przyrody potrafią obozować tygodniami, by zrobić fotoreportaż. Lecz nawet w tym przypadku właściwy moment, by zwolnić migawkę może minąć bezpowrotnie w ułamku sekundy.

FOTOREPORTER

Fotoreporterzy robią zdjęcia ponieważ czują się społecznie zaangażowani. Chcą pokazać szerszej publiczności, co się dzieje na świecie. To, co reporter czyni swoim piórem, fotoreporter robi aparatem fotograficznym: donosi o faktach. Wiadomości i niecodzienne zdarzenia pojawiają się nieoczekiwanie, a uchwycenie ich częstokroć zależy od bycia we właściwym miejscu o właściwym czasie. Doskonałym przykładem takiej chwili jest sytuacja jaka przytrafiła się fotografowi imieniem Nick Ut, dokumentującemu wojnę w Wietnamie. Został on nagrodzony w konkursie World Press Photo w 1972 roku.

SIŁA FOTOGRAFII

Jest wiele różnych rodzajów wiadomości prasowych. Widać to doskonale dzięki różnorodności zamieszczonych na wystawie zdjęć. Są zdjęcia wojny z Gruzji. Są również zdjęcia zrobione w operze w Nowym Jorku. Wydarzenie scharakteryzowane jako news cechować musi osobisty, emocjonalny stosunek odbiorcy.

Newsy dotyczące Igrzysk Olimpijskich będą ważne dla osoby interesującej się sportem, podczas gdy miłośnika zwierząt dużo bardziej zainteresują zdjęcia lamparta śnieżnego. To, co wspólnego mają zdjęcia prasowe to fakt, że pokazują obecną sytuację, a fotoreporter uznał, że istotne jest by uchwycić tę chwilę i podzielić się z resztą świata. Fotografia potrafi sprawić, że widz zaangażuje się w wydarzenie, o którym wcześniej mało wiedział, lub sprawić, że spojrzy na nie w innym świetle.

Wiele ze zwycięskich fotografii przez lata stało się legendarnymi. Są to zdjęcia opowiadające o czymś więcej niż tylko wydarzenie, które ukazują. Czasami ludzie rozpoznają to zdjęcie, nawet gdy nie pamiętają dokładnie dlaczego zostało zrobione.

JAK DALEKO MOŻESZ SIĘ POSUNĄĆ, BY ZROBIĆ ZDJĘCIE?

Obejrzyj w klasie zdjęcie autorstwa Nicka Ut.

(Nick) Ut Cong Huynh, Vietnam, Associated Press.

Trangbang, południowy Wietnam, 8 czerwca 1972.

Fotoreporter Nick Ut zrobił to zdjęcie podczas wojny w Wietnamie w 1972. Zdjęcie wygrało konkurs World Press Photo, a także Nagrodę Pulitzera. Jest ono postrzegane jako legendarne.

PYTANIA:

- Czy widziałeś to zdjęcie już wcześniej?
- Czy wiesz co przedstawia to zdjęcie?

Na tym zdjęciu widać małą dziewczynkę uciekającą wraz ze swoim rodzeństwem po zbombardowaniu jej wioski napalmem. To zdjęcie ma wielką siłę oddziaływania. Zmieniło wyobrażenia wielu ludzi na temat wojny w Wietnamie i otworzyło oczy świata na cierpienia wietnamskiego narodu. Zdjęcie Kim Phuca wpłynęło na światową opinię do tego stopnia, że uchodziło za impuls dla zakończenia wojny. Następnie zdjęcie stało się symbolem niewinnych ofiar wojny na całym świecie.

PYTANIE:

- Od zrobienia tego zdjęcia minęło prawie czterdzieści lat. Wiele osób uważa jednak, że zdjęcie nie straciło na swojej aktualności. Jak sądzisz? Wyjaśnij dlaczego?

KRYTYCZNE SPOJRZENIE

Media posługują się zdjęciami jako dowodami, że dane zdarzenie rzeczywiście miało miejsce, a także w celu przyciągnięcia uwagi i wzbudzenia emocji.

Fotografie prasowe powinny pokazywać nam rzeczywistość. W związku z pojawieniem się aparatów cyfrowych oraz telefonów z możliwością fotografowania i filmowania inni świadkowie wydarzeń również mogą publikować w prasie lub Internecie. Kiedy tak się dzieje, nazywamy to „dziennikarstwem obywatelskim”. Jednak jeśli media zaczynają wykorzystywać częściej tego typu fotografie, to jaki jest powód istnienia fotoreporterów? Często trudno ustalić pochodzenie zdjęć „dziennikarzy-obywateli”.

Jest však ważną sprawą, by redakcje gazet i czasopism mogły być pewne, że publikowane przez nich fotografie są rzetelnym źródłem informacji i dają prawdziwy obraz wydarzeń. Medium informacyjne legitymizuje się wiarygodnością prezentowanej informacji. Zawodowy fotoreporter zna zasady dziennikarstwa. Co więcej odpowiada on przed redakcją. W interesie samego fotografa leży dobre wykonywanie swojej pracy.

MANIPULOWANIE FOTOGRAFIĄ

Fotoreporter, który świadomie edytuje fotografie, na przykład poprzez komputerowe programy graficzne, by uczynić je bardziej dramatycznymi, ryzykuje własną karierę. Niemniej jednak, nie zawsze jest łatwo zrobić prawdziwe zdjęcie. Czasami wydarzenia są specjalnie ustawione, by na przykład ukazać pewnych ludzi w korzystnym świetle lub by wpłynąć na opinię publiczną. Okoliczności, światło, makijaż, pozycja aparatu, akcja (to co się dzieje) – wszystko to może być dostosowane do życzenia fotografującego. Czy jednak fotografia wówczas wciąż jest prawdziwa? Zarówno dla fotografa jak i dla widza jest ważne, by zawsze patrzeć na zdjęcia prasowe krytycznym okiem i stawiać pytania. Przyjrzyjcie się temu, co się dzieje na następnym zdjęciu.

MANIPULACJA CZY NIE?

W klasie przypatrzcie się poniższej fotografii:

Jeroen Oerlemans, Niderlandy, Panos Pictures.

Ratownicy pokazują dziennikarzom ciało dziecka. Quana, Liban, 30 lipca.

Fotografia ukazuje grupę fotoreporterów robiących zdjęcia.

PYTANIA:

» Czym zdjęcie zrobione przez Jeroena Oerlemansa różni się od zdjęć zrobionych przez pozostałych reporterów?

» Co myślisz o tym sposobie zwracania uwagi na cierpienie w Libanie?

Zdjęcie Oerlemansa nie było ustawione. Przeciwnie, ukazuje ono jak pewne chwile bywają udramatyzowane lub aranżowane. Zdjęcia wywołały na całym świecie skrajne reakcje. Bloggerzy prowadzili gorące debaty i pytali o autentyczność wydarzenia. Niektórzy poczuli, że ta scena została zagrana. Fotoreporterzy zostali oskarżeni o bycie zainteresowanymi jedynie zrobieniem sensacyjnych zdjęć. Swoim zdjęciem Oerlemans zdystansował się względem wydarzenia, nie oceniając go ani pozytywnie, ani negatywnie. Zamiast pokazać konsekwencje bombardowań, pokazał udział prasy w wydarzeniu. Jego zdjęcie stawia nowe pytania, uwieczniając wydarzenie w krytyczny sposób.

CZĘŚĆ II: ZDJĘCIE A ZDARZENIE

Zdjęcie zawsze opowiada o pewnym zdarzeniu. Zadaniem fotografa jest udokumentować je tak jasno, jak to tylko możliwe, a pierwszym celem zdjęcia winno być poinformowanie osoby, która je ogląda.

PIĘĆ PYTAŃ I PODPIS

Aby wydobyć możliwie pełną informację ze zdjęcia, możesz sprawdzić, czy pozwala ci ono odpowiedzieć na 6 pytań.

- 1. Co się stało?*
- 2. Gdzie to się stało?*
- 3. Kiedy to się stało?*
- 4. Kto tam był?*
- 5. Dlaczego to się stało?*
- 6. Jak to się stało?*

Zdjęcie pokazuje nam jedynie część rzeczywistości. Sporo pozostaje poza kadrem. Podpis pod zdjęciem ma za zadanie dostarczyć oglądającemu dodatkową informację, która nie może zostać przekazana przez zdjęcie, ale która jest niezbędna, by pojąć, o czym ono opowiada. Na przykład: informacja o kraju, gdzie zostało zrobione zdjęcie, kim są ludzie na nim obecni i co robią. Wraz z podpisem zdjęcie odpowiada na 6 pytań o których była mowa!

PODPIS POD ZDJĘCIEM

Poproś uczniów, by wymyślili podpis pod zdjęcie wybrane przez ich sąsiada. Niech bazują na treści artykułu, do którego było dołączone zdjęcie, ale niech nie patrzą na podpis. Fotografia wraz z podpisem powinna dawać odpowiedź na 6 pytań, o których była mowa.

Pamiętaj, podpis nie musi mówić o tym, co i tak już wynika ze zdjęcia. Uczniowie mogą sprawdzić swoje podpisy, dając je do przeczytania innym kolegom. Czy informacja jest kompletna?

CZYM JEST NEWS PRASOWY?

Fotoreporterzy bezustannie poszukują wiadomości, ale czym jest wiadomość? Wiadomość prasową trudno dokładnie określić. To, co jest nowiną dla jednego, wcale nie musi nią być dla innej osoby. To, co jest najważniejszą wiadomością w Buenos Aires, może przejść bez echa w Pekinie. Uczniów zapewne bardziej zainteresują nowości dotyczące młodzieży, niż informacje o emerytach. Ponieważ tak wiele dzieje się w każdej chwili w wielu miejscach, media nie mogą donosić o wszystkim. Dlatego też redaktorzy i agencje prasowe mają pewne wytyczne, które pozwalają im szybko i sprawnie selekcjonować informacje. Czasami te

wytyczne są bardzo ścisłe. Na przykład, dla niektórych firm medialnych wiadomość o pożarze nie jest wiadomością o ile straty nie przewyższają miliona dolarów. Z kolei wypadki drogowe są godne odnotowania tylko wówczas, jeżeli są straty w ludziach. Wartość wiadomości może być różna dla różnych ludzi, krajów lub regionów świata. Istnieją jednakże pewne cechy wspólne dla wszystkich fotografii prasowych. Jeżeli wiadomość posiada owe cechy, jesteśmy bardziej skłonni uważać ją (a w związku z tym i zdjęcie do niej dołączone) za istotną.

W trakcie oglądania tych fotografii prasowych odnajdziesz szereg cech informacyjnych. Owe cechy stanowią o wartości informacyjnej wiadomości:

» Czas to istotny składnik wiadomości. Wydarzenie musi być świeże i pojawiać się po raz pierwszy. Jeżeli wydarzenie jest niecodzienne, wówczas posiada wartość informacyjną. Katastrofa tsunami była całkowicie niespodziewana i wstrząsnęła znaczną częścią świata. To zdjęcie zostało zrobione, kiedy ofiara została wyciągnięta z wody tuż po katastrofie i dlatego jest tak bardzo aktualne.

» Katastrofa o dalekosiężnych konsekwencjach pręcej stanie się dziennikarską nowiną niżli lokalne nieszczęście. Tsunami miało wpływ na rozległe części Azji południowo-wschodniej. Wiele osób straciło życie a fala pływowa zalała rozległe obszary, co dotknęło wielką liczbę ludzi.

» Katastrofy i wydarzenia, które dzieją się „blisko domu” są chętniej traktowane jako cenne wiadomości, gdyż są istotniejsze dla czytelnika. Tsunami zabiło nie tylko lokalnych mieszkańców, ale również wielu turystów obecnych wówczas w tamtym miejscu. Uważa się zatem, że to właśnie wzbudziło zainteresowanie wielu krajów poza regionem bezpośrednio dotkniętym katastrofą. Wiele innych osób, które nie ucierpiały bezpośrednio, było obecnych w regionie lub znało kogoś, kto tam był. Wszystkie te czynniki sprawiły, że ta katastrofa jest bliska wielu osobom.

» Wydarzenie wzbudziło mnóstwo emocji i napięcia. Prezentowane zdjęcie prezentuje nam tylko pojedynczą ofiarę, jednak dobrze uwypukla obraz tragedii, pokazując żal kobiety, nabrzmiałe ciało topielca oraz inne szczegóły wskazujące na rolę morza i fali pływowej (widoczne są algi morskie). Fotografia wyraża tragedię i cierpienie wielu ludzi dotkniętych katastrofą.

Powyżej wspomniana charakterystyka wiadomości prasowej może zostać podsumowana w sposób następujący:

- » wiadomość wychodzi poza codzienność
- » jest istotna dla czytelnika
- » czytelnik odczuwa niewielki dystans do miejsca zdarzenia
- » wiadomość jest bieżąca
- » konsekwencje zdarzenia sięgają daleko
- » towarzyszą jej emocje i napięcie

DOBRE ZNANA DZIENNIKARSKA ZASADA MÓWI, ŻE DZIESIĘĆ TYSIĘCY ZABITYCH W INNEJ CZĘŚCI ŚWIATA TO TAKA SAMA INFORMACJA JAK TYSIĄC W SĄSIEDNIM KRAJU, ALE CI Z KOLEI TO ZALEDWIE TYLE, CO SETKA ZABITYCH GDZIEKOLWIEK WE WŁASNYM KRAJU, CO RÓWNA SIĘ DZIESIĘCIU ZABITYM W STOLICY LUB JEDNEJ BARDZO ZNANEJ OSOBE.

Przyjrzyj się zdjęciu Arko Datta, zwycięzcy World Press Photo w 2005 roku

Arko Datta, Indie, Reuters. Cuddalore

Tamil Nadu, India, 28 grudnia 2004.

Kobieta oplakująca krewnego zabitego przez tsunami.

PYTANIA:

» Spróbuj podsumować newsa przedstawionego na zdjęciu, odpowiadając na 6 klasycznych pytań (Co się stało? Gdzie to się stało? Kiedy to się stało? Kto tam był? Dlaczego to się stało? Jak to się stało?)

» Jakie elementy newsa, o których przed chwilą rozmawialiśmy można odnaleźć na fotografii?

KTO TWORZY INFORMACJE?

Uczniowie wiedzą już czym jest wiadomość dziennikarska i jakie czynniki na nią wpływają. Jednakże nawet prawdziwa wiadomość nie zawsze trafia do prasy, czy innych

mediów. Redaktorzy gazet, czasopism i agencji prasowych otrzymują tysiące fotografii dziennie, ale pojemność ich tytułów jest ograniczona. Redaktorzy fotograficzni i internetowi decydują ostatecznie o tym, co zobaczymy i o czym przeczytamy. Bierze się to pod troskliwą rozagę. Co jest najistotniejszą wiadomością dnia? Jakie zdjęcie znajdzie się na pierwszej stronie, a jakie będą wewnątrz gazety lub czasopisma?

PYTANIA

- » Wyobraź sobie, że jesteś redaktorem odpowiedzialnym za zdjęcia i musisz wybrać zdjęcia do jutrzejszego wydania. Które zdjęcie spośród trzech, które przyniosłeś ze sobą, ma największą wartość prasową i dlaczego?
- » Które umieściłbyś na pierwszej stronie lub na informacyjnej stronie internetowej?
- » Które z cech newsa prasowego zawiera ta fotografia?

CZĘŚĆ III: FORMA

Zdjęcia ukazują nam fakty, a fakty te mogą dostarczać nam wielu informacji. Możemy zobaczyć, jak ludzie się ubierają, w jakim żyją środowisku, jaka jest u nich pogoda oraz co robią. Możemy domyślać się jak się czują, patrząc na wyraz ich twarzy lub na tzw. mowę ciała. Należy jednak pamiętać, że fotografia opowiada zdarzenie w określony sposób. To, co jest opowiadane i jak jest opowiadane wyznacza siłę wyrazu danego zdjęcia.

ANALIZUJĄC FORMĘ FOTOGRAFII

Jest coś na co fotograf z całą pewnością może wpływać, na przykład wybierając określoną pozycję aparatu albo kolorystykę zdjęcia. Dla przykładu, znaczny kontrast pomiędzy ciemnym i jasnym może stworzyć bardzo dramatyczne zdjęcie. W ten oto sposób fotoreporter wpływa na atmosferę i zawartość zdjęcia, co z kolei pozwala mu kontrolować jego znaczenie. Jest to coś, co nie zawsze jest od razu oczywiste, a wpływa na światło dzienne dopiero po bliższej analizie zdjęcia. „Czytanie” zdjęcia zaczyna się od postawienia pewnych pytań. Pewne kwestie wymagają tutaj wypunktowania.

O CZYM MÓWI CI TA FOTOGRAFIA?

Podyskutujcie z uczniami o stylu zdjęcia byłego zwycięzcy World Press Photo Luciana Perkinsa. Wcześniej rzućcie okiem na niektóre pomysły w części poświęconym stylowi w Fotomanualu.

Spencer Platt, USA, Getty Images.

Młodzi Libańczycy przejeżdżają samochodem przez zniszczone przedmieścia południowego

Bejrutu, 15 sierpnia 2006.

Pod koniec długiego porannego spaceru po gruzowisku, dokumentując ludzi powracających do tego, co pozostało z ich domostw, Spencer Platt zrobił zdjęcie młodych jadących czerwonym Mini po zdewastowanym Bejrucie. Pośród wielu rodzin w pogniecionych samochodach dostrzegł kątem oka ludzi w kabrioletcie. Miał tylko sekundę na uchwycenie tego momentu i ani sekundy na ustawienie ostrości, migawki, czy kompozycję ujęcia. Chwila przeminęła w mgnieniu oka.

PYTANIA:

- » *Jaka jest pierwsza rzecz, która przychodzi ci na myśl, gdy patrzysz na to zdjęcie?*
- » *Które elementy zdjęcia według pojęć zawartych w Fotomanualu są według uczniów najwyraźniejsze na tym zdjęciu? Dlaczego?*
- » *Jak myślisz, dlaczego fotograf wybrał ten moment?*
- » *Kadr zdjęcia określa to, co widzimy. Jaki efekt stara się uzyskać Platt poprzez wybór ujęcia?*

WNIOSKI

Uczniowie zapoznali się z Fundacją World Press Photo oraz zawodem fotoreportera. Powiedz im, że następnym razem odwiedzą wystawę World Press Photo 2009 i że podczas wizyty wykonacie szereg ćwiczeń. W tym celu otrzymają własne albumy do tej wystawy. Upewnij się, że uczniowie przyniosą albumy na wystawę! Powiedz im, że do albumów będą zbierali zdjęcia, które im się najbardziej podobają.

4

LEKCJA 2: ZWIEDZANIE WYSTAWY WORLD PRESS PHOTO 09

Podczas drugiej lekcji Ty i twoja klasa odwiedzicie wystawę World Press Photo 09.

Podczas tej wizyty będą korzystali z odrębnego zeszytu ćwiczeń pt.: Mój album. Słowniczek na końcu Mojego albumu wyjaśni im szczególnie trudne wyrażenia. Mogą również posłużyć się Fotomanuałem przy oglądaniu i ocenie zdjęć.

Potrzebne przybory:

- » *Mój album*
- » Coś do pisania

5

DYSKUSJA

Niedawno klasa odwiedziła wystawę World Press Photo 09. Podczas zwiedzania uczniowie zbierali zdjęcia w Moim albumie oraz wykonywali związane z nimi ćwiczenia. Dziś uczniowie porównają swoje albumy z albumami swoich kolegów. Obecna lekcja skupia się na wrażeniach uczniów podczas zwiedzania wystawy. Ocenianie ma na celu pozwolenie uczniom na omówienie zdjęć, które wybrali. Poproś ich, by szczegółowo wyjaśnili, co przemawia do nich w wybranych zdjęciach. Czy jest to styl, treść, a może wyjątkowa kombinacja obu tych elementów? Odnies się do pojęć zawartych w Fotomanualu. Dlaczego uważają, że dana informacja jest istotna? W jaki sposób fotografia dotyczy ich osobiście? Jeszcze kilka stwierdzeń na temat fotografii prasowej, które mogą posłużyć do dalszej dyskusji, zostało zawartych tutaj na zakończenie lekcji.

ĆWICZENIE I

Poproś uczniów, aby wyjaśnili dlaczego zdecydowali się wybrać to konkretne zdjęcie lub cykl. Co zwróciło ich uwagę? Temat? To w jaki sposób został opowiedziany? Czy też forma i styl fotografii? A może kilka rzeczy na raz? Poproś, by uczniowie wyjaśnili, które aspekty wybranej fotografii wydały im się najciekawsze. Do tego ćwiczenia możecie użyć Fotomanuala.

PYTANIA

- » Czy wybrałbyś to samo zdjęcie, kierując się jedynie jego tematyką? Wyjaśnij dlaczego?
- » Jak myślisz, jak istotna jest forma w fotografii prasowej?

ĆWICZENIE II

Kiedy uczniowie wypełniali *Mój album zdjęciami*, z pewnością zauważyli, że często wybierali zupełnie inne zdjęcia niż ich koleżanki i koledzy. Prawdopodobne jest również, że wynikła jakaś różnica zdań co do najlepszego zdjęcia.

PYTANIA

Dowiedz się, ile osób w klasie zgodziło się z werdyktem jury przyznającym pierwsze miejsce Anthonemu Suau.

- » Czy uważasz, że inne zdjęcie z tej serii oddaje tą tematykę w efektywniejszy, lepszy sposób?
- » Które zdjęcia wybrali uczniowie, którzy nie zgodzili się z wyborem jury? Dlaczego?
- » Zapytaj po czym poznają, że fotograf był lub nie był uczestnikiem wydarzenia.
- » Co uważają za lepsze w ich zdjęciu lub serii zdjęć?
- » Czy to treść, czy też styl zdjęcia sprawił, że wybrali je jako ulubione?
- » Jaką wiadomość niesie ich zdaniem to zdjęcie?
- » Czy uważasz, że to dobrze, że poszczególnym nowym tematom takim jak kryzys finansowy poświęca się tak dużo uwagi w mediach?
- » Czy przychodzą ci do głowy inne wydarzenia roku 2008, które nie znalazły się na wystawie *World Press Photo*, lecz zasługują na uwagę?

ĆWICZENIE III

W tym ćwiczeniu uczniowie zostali poproszeni o przyjrzenie się zdjęciu Sebastiana D'Souza dokumentującego atak na dworzec kolejowy w Bombaju.

Zdjęcie może intensywniej na nas oddziaływać, jeżeli daje odczuć, że fotograf znajdował się blisko lub w samym sercu wydarzeń. Jako obserwator doświadczasz zdarzenia bardziej bezpośrednio i czujesz się mocniej zaangażowany.

PYTANIA

» *Czy ten rodzaj zdjęć prasowych wywołuje na widzu większe wrażenie niż zdjęcia, które mogą być lepszej jakości, ale zostały wykonane z dalszej odległości?*

» *Czy fotograf powinien zawsze starać się być tak blisko miejsca akcji, jak to tylko możliwe?*

Rozważcie ewentualne sprzeciwy innych osób oraz zagrożenia dla fotoreportera.

ĆWICZENIE IV

Zapytaj uczniów dlaczego zdecydowali się wybrać dane zdjęcie / cykl fotografii.

» *Czy ich wybór spowodowany był tematem czy też formą zdjęcia?*

» *Co sprawia, że dane zdjęcie jest newsem dziennikarskim?*

» *Czy uważają, że zdjęcie oddaje charakter wydarzenia?*

» *Czy uważają, że news przedstawiony na zdjęciu jest ważny?*

» *Co na tym zdjęciu sprawia, że temat dotyka ich osobiście?*

ZADANIA DODATKOWE

ZADANIE 1

W tym zadaniu uczniowie sami stali się fotoreporterami. Ich zadanie polegało na samodzielnym wykonaniu zdjęcia, bazując na informacjach, które zdobyli podczas ćwiczeń i wizyty na wystawie. W jaki sposób zdjęcia, które zobaczyli zainspirowały ich samych? Przedyskutujcie rezultaty w klasie.

ZADANIE 2

Przedyskutujcie prace w nawiązaniu do przeprowadzonych ćwiczeń. Jakie zdjęcie / cykl fotografii wybrali uczniowie? Do czego ich ono zainspirowało?

PODSUMOWANIE

Przedyskutuj z uczniami ich oczekiwania wobec World Press Photo.

- *Czy byli czymś rozczarowani? A co im się bardzo podobało?*
- *Czy materiały szkoleniowe oraz wystawa pozwoliły spojrzeć im w inny sposób na fotografię prasową?*

TEMATY DO DYSKUSJI

- » *Kiedy dzieje się coś ciekawego, fotoreporterzy mają prawo robić zdjęcia gdziekolwiek i kiedykolwiek.*
- » *Gazety powinny być powściągliwe w publikowaniu bardzo wstrząsających zdjęć.*
- » *Każdy może utrzymywać obrazy za pomocą aparatów cyfrowych i telefonów przenośnych, co oznacza, że fotoreporterzy wkrótce staną się zbędni.*
- » *W fotografii prasowej chodzi o opowiedzenie zdarzenia. To wygląd zdjęcia jest mniej istotnej.*

FOTOGRAFIE NAUCZYCIELA *LOOK & CLICK*

(Nick) Ut Cong Huynh, Wietnam, The Associated Press, Trangbang, Południowy Wietnam, 8 lipca 1972.

Podczas wywiadu Nick Ut powiedział, że pamięta, jak ta mała dziewczynka (obecnie znana jako symbol niewinnych ofiar wojny) ściągnęła swoje palące się ubranie krzycząc: „Nong qual!” (Zbyt gorąco!), i jak wylał na nią wodę ze swojej menażki, by ją ochłodzić, a następnie załadował wszystkie dzieci do swojego samochodu i zawiózł je do szpitala.

Zanim zrobił zdjęcie, Ut pracował na obrzeżach wioski przez cały ranek. Już miał odjeżdżać, kiedy usłyszał dwa zbliżające się samoloty. Zobaczył, że pierwszy z nich zrzucił cztery bomby, a drugi kolejne dwie. Kilka minut później ujrzał grupę ludzi biegnących drogą w jego kierunku. Pośród nich była dziewięcioletnia dziewczynka. To wtedy właśnie zrobił zdjęcie.

Jeroen Oerlemans, Niderlandy, Panos Pictures, Qana, Liban, 30 lipca 2006.

Ratownicy unoszą ciało dziecka przed grupą dziennikarzy we wiosce Qana w południowym Libanie 29 lipca. Ciało chłopca zostało wydobyte z ruin budynku zawałonego w następstwie izraelskiego bombardowania, w którym śmierć poniosło co najmniej 28 osób, w tym 16 dzieci. Po szeroko zakrojonych izraelskich nalotach i ostrzale artyleryjskim na pozycje Hezbollahu w Libanie wybuchły zamieszki. Obie strony libańskiego konfliktu były oskarżane o manipulowanie mediami dla swoich własnych celów. Głównie użytkownicy blogów internetowych czynili zarzuty, że wiele wydarzeń było aranżowanych dla mediów w celach propagandowych.

www.jeroenoerlemans.com

Arko Datta, Indie, Reuters, 2004.

Cuddalore, Tamil Nadu, Indie, 28 grudnia 2004.

Kobieta oplakująca członka rodziny zabitego przez tsunami w Cuddalore w Tamil Nadu w Indiach. 26 grudnia ogromne trzęsienie ziemi u wybrzeży Sumatry w Indonezji dało początek serii katastrofalnych fal, które przemieszczały się po Oceanie Indyjskim, czyniąc zniszczenie w dziewięciu azjatyckich krajach i sprowadzając śmierć w krajach tak odległych jak Somalia, czy Tanzania. Trzęsienie było tak silne, że spowodowało odchylenie osi Ziemi o 2,5 centymetra. Blisko 300 000 ludzi zginęło lub zaginęło, a miliony zostało ogołoconych z majątku w wyniku najstraszliwszej katastrofy, jaką pamięta ludzkość.

W Indiach pośród najbardziej poszkodowanych znalazły się społeczności rybackie z Tamil Nadu; ich domy, dobytek życie zostały zabrane przez wodę.

Spencer Platt, USA, Getty Images.

Młodzi Libańczycy jadą przez zdewastowaną dzielnicę południowego Bejrutu, 15 sierpnia 2006.

Pod koniec długiego porannego spaceru po gruzowisku, dokumentując ludzi powracających do tego, co pozostało z ich domostw, Spencer Platt zrobił zdjęcie młodych ludzi jadących czerwonym Mini po zdewastowanym Bejrucie. Pośród wielu rodzin w pogniecionych samochodach dostrzegł kątem oka ludzi w kabrioletcie. Miał tylko sekundę na uchwycenie tego momentu i ani sekundy na ustawienie ostrości, migawki, czy kompozycję ujęcia. Chwila przemigła w mgnieniu oka.

Zestaw edukacyjny

wydany przy okazji wystawy **World Press Photo 09**

tekst: Pracownicy Fundacji World Press Photo

tłumaczenie: Jakub Gołębiowski, Marta Kołacz

redakcja: Agnieszka Pindera, Katarzyna Radomska

projekt i skład przewodnika: Rafał Jara

informacje: sztukacieszuka@csw.torun.pl

Zestaw edukacyjny w oryginalnej wersji angielskiej dostępny na stronie:

<http://www.worldpressphoto.org/>

CENTRUM SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ **ZNAKI CZASU**

ul. Wały gen Sikorskiego 13
87-100 Toruń

www.csw.torun.pl

edukację w CSW wspierają:

